

Nøkur orð til hr. Kallsoy.

Gamli skúlafelagi!
Einaferð var tað ein revur, sum var komin fastur í eina revafellu. Hann sleit seg tó leysan aftur; men hani misti hann. Sjálvanda var hann harmur um hana, og mest neit tað hann, at aðrir revar bildu hann fyrri spott. Hann visti tó eini ráð; hann segði við hinar revarnar, at tað var gingið úr móti-anum at ganga við hala. Um aðrir revar trúðu hesum, sigur sagan einki um.

Av einari ella aðrari orsök hava tit sjálvstýrismenn mist fótastíð og eru glidnir úr teim donsku flokkunum, sum tit fyrr stóðu saman við. Nú royna tit sama sniðið, sum revurin á sinni. Tit siga, at tað hóskar ikki fyrri Føroyingar at standa innanfyri nakren danskan partaflokk.

Tú roynir at nevna domir um, at danskir javnaðarmenn og teirra føroysku partamenn eru óeinigir í ynskum forum, og tú heldur, at so státt er tað óhóskandi fyrri okkum at standa innanfyri tann danska javnaðarflokk.

Tað er rætt, at vit javnaðarmenn í øllum fjóðskaparmálum standa saman við sjálvstýrismunnum. Tað er eisini rætt, at danskir javnaðarmenn eru líka tvørir sum aðrir Danir, tá talan er um føroyamáls rætt. Men mundi tað verið betri, um allir Føroyingar stóðu ultanfyri danskan partaflokk? Tað man ikki vera. Har aftur ímóti haldi eg, at vit kunnu vunnid hópinn meira fram, um sjálvstýrismenn vildu staðið saman við okkum um at sent ein føroyskt sinnadan javnaðarmann niður á Danatíng at fíngast við ríkisstýrið um hella mál eins og onnur føroysk mál.

Víðvíkjandi føroyskum máli er tað at siga, at vit føroysku javnaðarmenn siggja hesa sök við føroyskum eygum; men okkara partamenn í Danmark siggja hana við donskum eygum. Har er eingin vegur ultan um. Stóðu vit ultanfloka eins og sjálvstýrismenn, so høvdu vit ongur vónir um at vunnid nakað fram í hesum fori heldur enn í nokrum øðrum; men av tí, at vit hava góðar menn í Danmark í okkara parti, vóna vit at vinna rætt fyrri móðurmálinum eins og øllum øðrum, tá tann tíð kemur, at vit fáa fleirtal á lofting, og okkara menn fara niður á Danatíng.

Harnest má minnast, at Danir kunna ikki skilja okkara krav víðvíkjandi føroyskum máli, tá fleirtalið av Føroyingum ynskir, at all skal verða sum tað nú er. Víðvíkjandi móðurmálinum eru víðurskiptini eins og í øllum øðrum forum, at vit Føroyingar kunna ikki vænta at vinna nakað fram, soleingi vit standa spjaddir. Høvdu vit Føroyingar verið einigir, so kanska móðurmálið hevði verið komið til sín rætt.

Víðvíkjandi at seta skjótt í partamenn okkara, so skal tað sigast við tað sama, at okkara partamenn skulu fáa okkara stóðu at kenna á rættum stað og í rættari tíð. Vit hava tífetur rætt at senda menn á aðalfund við okkara donsku partamunnum, og har kunna okkara álitismenn, í fall høvi verður til tess, seta teirra hugsan fram bæði um eitt og annað.

Annars er tað at siga, at ein føroyskur javnaðarmaður er partamaður við allar socialistar í heiminum, annaðhvørt teir

ÚR SUÐUROY

eru danskir, svenskir, týskir, ella hvaðani teir eru. Hetta samband millum allar javnaðarmenn vil tó ikki siga, at allir javnaðarmenn í verðini hugsa eins um all millum himmal og jorð. So státt kunna vit ikki krevja tað, at okkara partamenn í Danmark skulu hava somu hugsan um øll víðurskipti, sum vit Føroyingar hava; men sjálvt um danskir javnaðarmenn ikki skilja okkum, tá t. d. talan er um føroyskt mál, so gerst tað ikki við. Vit kunna ikki loypa upp í veng fyrri tí. Heimin í kring stendur eitt hart stríð millum afturhaldsmenn og socialistar. Hetta stríðið er eins í øllum londum, ella rættari sagt, mál flokkanna er eins í øllum londum, sjálvt um voldsgerðir afturhaldsins ikki er eins. Í hesum stríði luttaka allir javnaðarmenn í heiminum. Allir javnaðarmenn arbeida fram móti sama máli. Eisini føroyskir og danskir javnaðarmenn arbeida fram móti sama máli, og tí er tað sjálvanda, at ífall ein føroyskur javnaðarmaður kemur niður á Danatíng, so stýðjar hann teir donsku javnaðarmenninar. Hvønn annan skuldi hann stýðja? Og lat meg við tað sama siga, at eingin føroyskur javnaðarmaður gevur sína atkvøðu til ein mann, sum ikki vil stýðja teir donsku javnaðarmenninar. Her hugsi eg um val til ríkisdagin, æntin tað er landsting ella fólkating. Teir menn, sum ikki vilja stýðja teir donsku socialistarnar, teir eru ikki javnaðarmenn, og sum orðtakið sigur: »Den som ikke er med mig, er imod mig».

Tann, sum ikki vil stýðja socialistarnar, er teirra mótsstöðumenn. Vit føroysku javnaðarmenn hvørki kunna ella vilja standa ultan fyrri tað stríðið, sum fer fram um allan heimin — eisini í Danmark — millum socialistar og afturhaldsmenn. Í tí stríðinum standa allir heimssins socialistar lið um lið, og har svikur eingin. Heldur ikki vit Føroyingar vilja svikja okkara flokksfelagar. Nakað annað er, at meiningarnar kunna vera ójavnar um onnur mál; men slíkur ójavnir ger aldri skilnað millum socialdemokratar, tvørturímóti. Tá javnaðarmenn eru ójavnir á máli um eitt ella annað, so mótast teir til allheims javnaðar aðalfundir og har tala teir aftur og fram til tess, at teir allir kunna semjast um eitt felagsuppskot. Teir eru ólíkir afturhaldsmunnum; tí tað er eitt eyðkenið fyrri afturhaldsmenn, at teir klandrast bæði um eitt og annað — ongantíð eru teir tilfríðir. Teir semjast við ongan, og eingin vil semjast við teir.

Frælsi, javnaður og bróðurskapur er loysunnarorð okkara javnaðarmanna um allan heimin; men tað vil ikki siga, at vit hava bróðurskap við teir flokkar, sum vilja hessa og kúga okkum. Tá heldur ívælest, at danskir javnaðarmenn, bundnir av loysunnarorðum — javnaðarmanna, skulu vanda hoga vangan til, tá teir verða slignir á tann vinstra — og umvænt; men slíkt má eingin trúgva; tí sum eg í áðni segði, so stendur eitt hart stríð millum socialismu og afturhald, og hetta stríðið verður fort við harðskapi, sjá t. d. í Týsklandi í hesum døgum. Javnaðarmenn

fara ongantíð so honskliga fram sum hinir flokkarnir. Men hví skulu afturhaldsmenn krevja av okkum, at vit skulu vera Guðs einglar, tá hinir flokkarnir — ja, lat vera at siga meir um teir; tí annars koma vit ovlangt út.

Teir flokkar, sum andrógva javnaðarleiðini, æntin teir nevna seg sambands- sjálvstýrismenn, nazistar, ella hvat navn teir hava, eru ikki bróður okkara og koma ikki inn undir loysunnarorð okkara. Teir hava ongan rætt at rópa upp um frælsi, javnað og bróðurskap. Harra Kallsoy nýtist tessvegna ikki at vera bilsi-in, um hann og hansara partamenn fáa sama svar aftur sum tað, ið teir rópa út. Sjálvstýris- og sambandsmenn rópaðu hin 12. decembris í fjór eftir javnaðarmunnum: »Komið ikki til okkara við nokrum ynskjum, vit kenna tykkum ikki! tit eru ikki okkara partamenn! o. s. fr.» Som man raaber í Skoven, faar man Svare, sigur eitt orðatak, sum hr. Kallsoy ívælest hevur hoyrt.

Flokkanna millum kann sambandið vera; men millum javnaðarmenn og afturhaldsmenn eru allar brýr avbrotnar. Í tí stríðinum, sum fer fram millum socialismu og afturhald, er eingin millumvegur. Har mást tú æntin vera við ella ímóti. Javnaðarmenn ganga ongantíð uppá akkord. Okkara leið liggur beint fram ímóti okkara hoga máli.

Hr. Kallsoy spyr, um danskir javnaðarmenn kundu staðið saman í flokkum við nokrum javnaðarmunnum, æntin teir vóru týskir, franskir ella enskir, sum vildu sett Donum mark fyrri, í hvussu mongum forum teir kundu nýta móðurmál sitt. Mangt kanst tú spyrja, mín gamli vinur. Tú veist betur enn tú spyrst. Danmark er eingin partur av teim londum, tú nevni, og danskir javnaðarmenn vilja sjálvanda ikki, at onnur lond skulu ráða nakað yvir Donum, hvørki máli ella øðrum víðvíkjandi. Alt er ódvísi hjá okkum, soleingi sum vit eru ein partur av Danmark. Her kann alto eingin sammeting gerast. Vit eru ein landspartur av Danmark, og Danir ráða her í Føroyum. Danska ríkisstýrið og danski ríkisdagurin mega tessvegna hava eitt orð at siga í spurninginum um rættarmál og undirvisingarmál í Føroyum.

Um tað er rætt, ella um Føroyingar finna seg í at hoyra til Danmark, er so ein annar spurningur, sum skal avgerast innan oyggja — innan lands t. v. s. her í Føroyum.

Her eru tríggrir flokkar, sum stríðast um okkara stóðu í danska ríkinum nevniliga sambands-, sjálvstýris- og loysingumenn. Vit javnaðarmenn hava onnur hegri mál at stríðast fyrri og eru tessvegna ultan fyrri klandur um samband, sjálvstýri ella loysing. Av hesum trimum flokkum hava tveir tíkið greiða stóðu sambandsmenn vilja hava ta stóðu, sum vit nú hava, meðan loysingarmenn vilja skilnað, ella sum tann triði flokkurin, sjálvstýrisflokkurin, onga greiða stóðu hevur í hesum máli.

Eg havi fleiri ferðir verið á valfundum saman við sjálvstýris loysingarmunnum fyrri Suðuroy hr. Mitens. Hann hevur ikki við

einum orði nevnt, æntin hann vil loysa Føroyar frá Danmark, ella hann vil binda okkum og Danir fastari saman. Aftur í vetur ferðaðist eg saman við tær um Føroyar, og heldur ikki tú nevndi tað fyrri veljarunum, æntin tú vilt loysa ella binda. So státt mást tú og tinn partamenn fløna tykkum í, at Danir seta mark fyrri, í hvussu mongum forum vit kunna nýta okkara móðurmál.

Fyri nokrum árum síðan útgav harra Sverri Patursson í Kirkjubø bókina: Móti loysing. Har greiddi hann frá stóðu Loysunnarflokksins. Um hesa bók kunna meiningar vera ymskjar; men enn hevur eingin — nær vítandi — rongt tað, sum í hesi bók er framsett. Hví seta tit, sum nevnnast sjálvstýrismenn, ikki tykkara ætlan soleiðis fram, so menn kunna siggja, hvat tað er til vilja, og hvussu tit ætla at lat leggja tað peningaliga grundarlagið til rættis, tá vit hava fíngið tað sjálvstýrið, sum tit kauska ætla, at vit skulu hava ella rættari sagt, sum tit kauska ætla at krevja. Høvdu sjálvstýrismenn sett eitt slíkt uppskot — ella eina slíka ætlan — fram, so vildu vit javnaðarmenn fíngast við tykkum; men enn hongur tykkara politikkur í leysari luft, og fíggjarplán hava tit ongan. So státt kunna vit ikki fíngast við tykkum hvørki um eitt ella annað. Tað gleiðir okkum tó, at vit vita, at tit vilja krevja móðurmálsins rætt í øllum forum, og í tí máli standa vit saman við tykkum.

Hvor vilt tit vilja, at Føroyingar skulu verða sjálvbjargir í øllum forum, vita vit sum sagt ikki; men er tað tað, tit ætla, so mega tit fyrr ella seinri áðanna, at javnaðarleiðin er tann einasta gonguliga. So kann tað væl vera, at okkara gotur fella saman aftur, sjálvt um tær nú týkjast at vera langt frá hvørjari aðru. Tann føroyski javnaðarflokkurin er ein føroyskur flokkur, og tessvegna nýtist tú ikki at biðja okkum stovna okkara flokk sum ein reinan føroyskan flokk. Vit javnaðarmenn eru føroyskt sinnaðir; men sjálvanda eru vit eisini javnaðarsinnaðir og vilja arbeida saman við øllum heimssins javnaðarmunnum. Soleingi sum Føroyar hava samband við Danmark, mega føroyskir og danskir javnaðarmenn arbeida hond í hond. Tað kann ikki verða aðraleiðis. Ein Føroyingur, sum er javnaðarmaður, kann kanska koma til Bretlands ella til Týsklands, ella um tað er longur burtur. Hann verður sami javnaðarmaður fyrri tí. Allir javnaðarmenn eru bróður hansara. Vit eru føroyskir javnaðarmenn, hvar um verðina vit fara, og jannaðarmunnum arbeida vit saman við, hvar á jorð vit eru staddir. Senda vit ein mann niður á Danatíng, so stendur hann í flokki við donskum javnaðarmunnum. Har er eingin vegur ultanum.

Vónandi manst tú, mín gamli skúlafelagi, fara at skilja hesa stóðu okkara. Tað er tvøriligt, at tú ikki enn skilur okkum; men okkara stóða er greið, her er eingin tvískinningur. Tit sjálvstýrismenn vita altíð, hvar teir føroysku javnaðarmenninar eru at finna.

Stóða sjálvstýrisflokksins tykist at vera meira ógreið. Á fyrsta sinni, tá sjálvstýrið fírtist, stóðu tit innan fyrri vinstraflokkinn á Danatíngi. Seinri komu tit uppí tann radikala flokkinn. Aftur nokur ár seinri søgdu sjálvstýrismenn, at teir ongan mann vildu senda niður á Danatíng. Nú ljóðar ein nýggjur tóni innan fyrri henda sama flokk. Nú vilja teir royna alt, hvat teir kunna, fyrri at fáa sjálvstýrismenn valdar niður á Danatíng — men tó skulu teirra menn standa ultanfyri teir donsku partaflokkarnar. Har tykist alt at vera í einum hurluvasta. Hvor veit, um ikki sjálvstýrismenn um nokur ár fara at ganga saman við hogaflakki í Danmark? Ja, orðatakið sigur, at eingin skal taka fyrri nakað ultan at lýta seg í oyra.

Tit sjálvstýrismenn eru sjálvanda harmir um, at ein sambandsmaður situr niðri sum fólkatingsmaður fyrri Føroyar, og av tí orsök vilja tit hava hann burtur. Vit javnaðarmenn vilja hava hann burtur, tí hann er vinstrimaður. So státt skuldi líkindi verið til at fíngið sambandið í lag ímillum hesar tveir flokkarnar, sum báðir vilja hava ein annan mann valdan. Tykkara ynski er, at maðurin skal vera sjálvstýrismaður, og tað er okkum líka feitt, bert hann samstundis er javnaðarmaður. Men er hann javnaðarmaður, so vil hann sjálvanda stýðja teir donsku javnaðarmenninar. Har er, sum sagt, eingin vegur ultanum.

Tað kann væl vera, at fyra ár ganga, áðrenn fólkatingsval verður aftur, so tað er óviltliga at tala um slíkt enn; men »betur er at vera fyrvarin enn eftir snarur». Best er at siga tað við tað sama, at eg eri javnaðarmaður, og eg kann hvørki stílla ella velja ein mann, sum ikki stýðjar javnaðarmenn t. v. s., sum ikki vil standa saman við tí socialdemokratiska flokkinum á ríkisdegnum.

Annars haldi eg, at sjálvstýrismenn hava einki at klaga yvir teir donsku javnaðarmenninar ella tá ríkisstjórn, sum nú situr. Sjálvstýrismenn hava jú fíngið hilt sonexnda »lílbóðið», sum er eitt stíg fram á sjálvstýrisleiðina. Nú er eftir hjá tykkum at vísa, at tit eru forir fyrri at greiða tann pening, sum hetta sjálvstýrið kostar. Tá tit hava gjørt tað, kunna tit krevja meira sjálvstýri, latum okkum siga annaðslíkt aftrat. Ívælest fáa vit so mikið sjálvstýri, sum vit vilja hava, bert vit eru forir at rinda tað, sum tað kostar.

J. H. Danbjørg.

Tíðindi.

Tvørøry.

„Høgy“

var týsdagin, hin 30. mai, á Tvørøry við 200 tunnum av olju og eitt sindur av cementi.

Sum ungur um bøguna

hava skipini ligið um ein óføra stóran saltlampara og skipað inn salt til Eystlands- ella Norðlandstúrinn.

Ein spermasethval

hevur annar av Loprabátunum fíngið. Hvalurin var óføra stórur — men einki er frætt, um ambra var í honum.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyrri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM